

Nr 49.

Av herrar **Hage** och **Werner**, om anslag till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter.

Bostadsbristen inom landet torde på grund av den nästan upphörda privata byggnadsverksamheten just nu vara minst lika kännbar som vid motsvarande tid under föregående år. Trots detta har något anslag ej upptagits vare sig i tilläggsstat för år 1918 eller i budgetförslaget för år 1919, under det att den förra året sittande regeringen för år 1918 begärde av riksdagen för understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter ett belopp av 4 millioner kronor med rätt att utanordna beloppet redan under år 1917. Riksdagen biföll denna framställning och torde detta anslag, huru ringa det än var, dock ha haft någon betydelse för det ändamål, varför det var avsett.

Det föreligger alltså starkt vägande skäl, synes det oss, för att förnya ett sådant anslag, varvid dock kan ifrågasättas, om det ej borde tilltagas med ett avsevärt höjt belopp, då det under föregående år anslagna beloppet synbarligen var långt ifrån tillräckligt för att åstadkomma en någorlunda kännbar minskning i bostadsbristen. På grund av detta skäl vilja vi härmed föreslå ett till dubbla summan, 8 millioner, höjt belopp till ändamålet ifråga. Vi ha fullt klart för oss, att även med ett sådant belopp kommer man ej att kunna åstadkomma en fullt tillfredsställande nedgång i bostadsbristen. Vad villkoren för erhållande av understöd från anslaget ifråga beträffar, vilja vi ifrågasätta, att i huvudsak samma grunder gälla härför som förra året fastställdes. Härvidlag torde dock möjligen vederbörande statsmyndighet vilja ifrågasätta en eller annan jämkning, föranledd av erfarenheterna från föregående års anslagsbeviljande, vadan ett hörande av nämnda myndigheter före fastställande av nämnda villkor torde kunna ifrågasättas.

Men problemet om borteliminering av bostadsbristen är, som redan förut antytts, ej löst genom beviljandet av endast anslag av en sådan

summa som den här ifrågasatta. Även andra vägar måste frestas, om någon lindring i bostadsnöden skall kunna åstadkommas. En sådan väg är ökade anslag för byggande av bostäder för statstjänare. Denna statens praxis att bygga bostäder för sina funktionärer har ju redan förut i stor utsträckning tillgripits och detta under en tid, då någon bostadsbrist i större utsträckning ej förefanns. Nu då en sådan bostadsbrist tillkommit som ytterligare anledning till en sådan byggnadsverksamhet torde skäl förefinnas att ännu mera forcera denna byggnadsverksamhet. Det torde vara en nära till hands och naturlig åtgärd, då bostadsbrist uppstår inom landet och staten måste se sig om efter åtgärder att minska bostadsbristen, att då staten i första hand bygger bostäder för sina befattningshavare, vilket givetvis kommer att i någon mån lätta bristen på bostäder på ett mycket stort antal orter i landet, ty staten har ju befattningshavare placerade på de flesta av de platser, där tendenser till bostadsbrist i allmänhet kunna visa sig. Givetvis är det också lättare för staten att taga på sig de ökade utgifter, som ökade arbets- och materialpriser åstadkomma, än för ett enskilt företag, vilket anser sig tvunget lägga de dyra anläggningskostnaderna på hyresgästerna med därmed följande konsekvens i form av höjningar av hyror även för hyresgäster boende i hus, som ej uppbyggt under kristiden — detta under förutsättning att hyrorna få höjas opåttalt utan inskridande genom lagstiftning från statens sida.

En del av dessa synpunkter torde säkerligen ligga till grund för det förslag till ökning av anslag för husbyggnader, som av kungl. järnvägstyrelsen föreslagits. Nämda styrelse föreslår nämligen anslag till ett belopp av 2,489,700 kronor för år 1919 för ifrågavarande ändamål. Det torde kunna påpekas, att ett anslag av denna storlek skulle kunna få stor betydelse för möjligheten att något minska bostadsbristen på de platser, där husbyggnader för statens järnvägars räkning skulle uppföras. (Visserligen är det i något fall ej fråga om att uppföra nya byggnader utan att inköpa uppförda sådana, men även med hänsyntagande härtill, torde vad som här sagts vara ett riktigt omdöme). På större delen av dessa platser torde behov av ökad byggnadsverksamhet föreligga.

Emellertid har det oaktat Kungl. Maj:t ansett sig böra föreslå riksdagen att endast anslå 1,896,900 kronor för ovannämnda ändamål. Av ovannämnda skäl anse vi, att en sådan minskning, om det finnes någon möjlighet, bör undvikas. Med tanke på den kapitalanhopning, som skett under närmast gångna tiden på vissa håll inom landet, anse vi oss kunna antaga, att det ej är en ofrankomlig väg att på skattevägen av den större inkomsten eller det samlade kapitalet uttaga ytterligare någon tribut till lösande av sådana sociala krisfrågor, som blivit aktuella delvis just på grund

av nämnda storkapitals hänsynslösa framfart. Men även om behöfligt kapital för ett sådant ändamål måste anskaffas genom upplåning, har man anledning antaga, att den inländska lånemarknaden nu giver tillfälle för staten till upptagande av de medel, som behövas för ett dylikt ändamål.

Med hänvisning till vad ovan sagts, tillåta vi oss alltså väcka två yrkanden, bägge avsedda att åstadkomma en lindring i bostadsbristen, nämligen dels om anslag av 8 millioner till understödande av byggandet av bostadshus med smålägenheter, dels om höjning av anslaget till byggande av bostadshus för statens järnvägars personal, i första hand till den summa, som av järnvägsstyrelsen föreslagits. Men dessutom skulle det vara synnerligen önskvärt, om utöver detta belopp ett anslag kunde erhållas i överensstämmelse med den motion, som samtidigt härmed framlägges i andra kammaren av hr O. Nilsson i Örebro m. fl. Av dessa yrkanden upptages yrkandet om höjning av beloppet enligt järnvägsstyrelsens förslag i en annan motion, som samtidigt avlämnas.

Vi hemställa alltså,

att riksdagen måtte anvisa ett förslagsanslag av 8 millioner kronor under sjätte huvudtiteln såsom tilläggsstat till 1918 års stat, d. v. s. så att det kan utgå redan under år 1918, och att beloppet måtte få användas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av 1917 års riksdag fastställdes för vid sistnämnda riksdag beviljade anslag av 4 millioner till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter.

Stockholm den 25 januari 1918.

Ernst Hage.

Alfr. Werner.
